

Initiativ om legitimationskrav för kuratorer i hälso- och sjukvården

Till socialutskottet

Socialutskottet beslutade den 23 april 2015 att ge finansutskottet tillfälle att yttra sig över ett förslag till utskottsinitiativ om legitimationskrav för kuratorer inom hälso- och sjukvården.

Finansutskottet har beslutat att yttra sig över hur förslaget bör behandlas inom ramen för en långsiktig budgetstrategi.

Utskottets överväganden

Bakgrund

Vid socialutskottets sammanträde den 9 april 2015 väckte företrädarna för M+C+FP+KD frågan om ett utskottsinitiativ om införande av legitimation för kuratorer inom hälso- och sjukvården.

Enligt 10 kap. 4 § andra stycket riksdagsordningen får ett utskott, innan det väcker ett förslag genom ett utskottsinitiativ, ge finansutskottet tillfälle att yttra sig om ifall förslaget kan innebära mer betydande framtida återverkningar på de offentliga utgifterna och inkomsterna.

Enligt förarbetena handlar skyldigheten om sådana förslag som kan få långsiktiga effekter på de offentliga inkomsterna och utgifterna, dvs. inte förslag som rör det närmast följande budgetåret (förs. 1993/94:TK2 s. 64). Avsikten med bestämmelsen är främst att se till att finansutskottet får information om sådana förslag från utskotten.

Utskottsinitiativet

Det förslag till initiativ som väcktes i socialutskottet lyder enligt följande.

I Sverige finns i dag 21 reglerade yrken med skyddade yrkestitlar inom hälso- och sjukvården. Denna ordning är ett av många redskap för att säkra att vården genomförs patientsäkert och med hög kvalitet. År 2013 tillsatte alliansregeringen en utredning om behovet av att införa en yrkeslegitimation för kuratorer.

I april 2014 presenterade Socialstyrelsen ett förslag om att införa en legitimationsgrundande vidareutbildning i socialt arbete omfattande en termins högskolestudier som avses leda till examen som hälso- och sjukvårdskurator.

EU ska i januari 2016 modernisera yrkeskvalifikationsdirektivet. Det medför att inget medlemsland får reglera yrken själva, utan detta ska godkännas på EU-nivå. Vi vill som ett led i att öka tryggheten för patienterna att en yrkeslegitimation införs så att det blir tydligt att enbart personal med legitimation och kompetensbevis får utöva yrket.

Företrädarna för Moderaterna, Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna i riksdagens socialutskott föreslår därför att utskottet tar initiativ till att regeringen skyndsamt återkommer till riksdagen med förslag i frågan om legitimation för kuratorer i syfte att bland annat stärka patientsäkerheten, ansvarsutkrävandet samt yrkets profession.

Sammanfattning av Socialstyrelsens rapport Legitimation för kuratorer inom hälso- och sjukvård

Socialstyrelsens sammanfattande bedömning är att det finns behov av att införa legitimation för kuratorer, utifrån de fyra kriterierna patientsäkerhet, yrkesrollens innehåll, utbildningens innehåll och nivå samt internationella förhållanden.

Socialstyrelsen föreslår att legitimation införs för kuratorer som är verksamma inom hälso- och sjukvården. Vidare föreslår Socialstyrelsen att en legitimationsgrundande vidareutbildning i socialt arbete inom hälso- och sjukvården om 30 högskolepoäng (hp) införs, som leder till examen som hälso- och sjukvårdskurator.

Behov av legitimation

Socialstyrelsens bedömning är att patienten har rätt att känna sig säker och trygg i att kuratorn har tillräcklig kompetens och är lämplig samt att samhället tar på sig ett ansvar för att så långt det är möjligt säkra att så är fallet. Införandet av legitimation innebär att samhället ställer krav på att yrkesutövaren har lämplig utbildning och är lämplig att utöva yrket.

Enligt Socialstyrelsens rapport är kuratorns arbete väsentligt för att säkra att sociala faktorer som kan ha avgörande betydelse för diagnos och behandling belyses. Den sociala utredningen är viktig i sig, är en betydelsefull del i många diagnoser och utgör ofta underlag för remisser eller intyg. Kuratorn kan även självständigt skriva remisser, intyg eller utlåtanden.

Vid legitimering prövas den blivande kuratorns lämplighet redan vid ansökan om legitimation. Sedan har samhället möjlighet att besluta om prövotid och i sista hand återkalla legitimationen. Socialstyrelsens bedömning är att införandet av legitimation bidrar till att ge det sociala och psykosociala arbetet i hälso- och sjukvården större tyngd. Det är även viktigt för patientsäkerheten att verksamheten håller samma kvalitet oavsett drifts- och finansieringsform.

Vidareutbildning

Socialstyrelsens bedömning är att kuratorernas grundutbildning, socionomexamen, ger en god grund för arbetet men inte fullt ut ger tillräckliga fördjupade kunskaper i socialt arbete inom hälso- och sjukvården. Kraven för att legitimeras som hälso- och sjukvårdskurator bör enligt Socialstyrelsen vara socionomutbildning (210 hp) och vidareutbildning i socialt arbete inom hälso- och sjukvård (30 hp) som leder till examen som hälso- och sjukvårdskurator eller socionom. För legitimering av i dag yrkesverksamma kuratorer som inte uppfyller kraven föreslår Socialstyrelsen övergångsregler som utgår från grundexamen, antal år i yrket och relevanta vidareutbildningar.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet väljer att begränsa yttrandet till hur förslaget bör inordnas i en mer långsiktig budgetstrategi.

En naturlig utgångspunkt i beredningen av ärendet är att förslaget hanteras inom ramen för den ordinarie årliga budgetprövningen. När utskottet tidigare yttrat sig över motioner inom andra utskotts beredningsområden har utskottet begränsat sina yttranden till ärendenas budgetmässiga aspekter, dvs. de potentiella effekterna på statens budget och beslutsordningen enligt rambeslutsprocessen.

Det centrala i rambeslutsmodellen är att anslag och andra utgifter i staten ska fastställas för varje utgiftsområde genom ett enda beslut enligt 11 kap. 18 § riksdagsordningen. Beslutsordningen med ett enda beslut innebär att såväl propositionens förslag som de motioner som påverkar det aktuella anslaget ska tas upp i anslagsbeslutet. Budgetprocessen innebär således en ordning där utgifter ställs mot varandra och prövas utifrån ett ekonomiskt utrymme som fastställts på förhand.

Utskottet har i tidigare yttranden betonat vikten av att de statsfinansiella konsekvenserna av olika förslag beaktas inom ramen för den årliga budgetprocessen. Utskottet har uttalat att en grundbult i budgetprocessen är väl genomarbetade beslutsunderlag som ger möjlighet att bedöma konsekvenserna av olika reformer.

Det förslag till utskottsinitiativ som utskottet yttrar sig om innehåller ett förslag till införande av yrkeslegitimation för kuratorer som är verksamma inom hälso- och sjukvården. Utskottet noterar att förslaget är utformat som ett tillkännagivande till regeringen, och att det inte innehåller några uttryckligt budgetpåverkande förslag för kommande budgetår. Däremot kommer förslaget, om det genomförs, att få statsfinansiella konsekvenser.

Finansutskottet anser, liksom vid tidigare beredning av liknande ärenden, att förslag som innebär eller kan innebära nya utgifter för staten måste beredas noggrant och att utgiftspåverkande beslut ska fattas inom ramen för den ordinarie budgetprocessen. Utskottet betonar också vikten av att varje ny utgift för staten alltid föregås av en grundlig beredning av regeringen.

Stockholm den 7 maj 2015

På finansutskottets vägnar

Fredrik Olovsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Olovsson (S), Ulf Kristersson (M), Monica Green (S), Jonas Jacobsson Gjörtler (M), Jörgen Hellman (S), Oscar Sjöstedt (SD), Jörgen Andersson (M), Emil Källström (C), Janine Alm Ericson (MP), Jan Ericson (M), Erik Ullenhag (FP), Ulla Andersson (V), Jakob Forssmed (KD), Marie Granlund (S), Niklas Karlsson (S), Börje Vestlund (S) och Johnny Skalin (SD).